

SAMOREGULACJA BIZNESOWA W RAMACH II FILARU „WYTYCZNYCH ONZ DOT. BIZNESU I PRAW CZŁOWIEKA”

Problematyka związku między prawami człowieka a biznesem w ostatnich latach nabiera coraz większego znaczenia zarówno w poszczególnych krajach, jak i na forum organizacji międzynarodowych. Od kilkudziesięciu lat trwają prace nad instrumentami prawnymi służącymi zapewnieniu przestrzegania praw człowieka przez podmioty niepaństwowe, a jednocześnie umożliwiającymi pociągnięcie przedsiębiorstw do odpowiedzialności za spowodowane przez nie naruszenia praw człowieka.

Warto wymienić w szczególności następujące inicjatywy: Inicjatywa Sekretarza Generalnego ONZ Global Compact, Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych czy Trójstronna deklaracja zasad dotyczących przedsiębiorstw wielonarodowych i polityki społecznej Międzynarodowej Organizacji Pracy. Z drugiej strony coraz częściej to sam biznes poszukuje w prawach człowieka ochrony przed nadużyciami ze strony państwa.

Rok temu Global Compact, we współpracy z Rzecznikiem Praw Obywatelskich, powołało program „Biznes i Prawa Człowieka”, którego głównym elementem i założeniem jest implementacja Wytycznych ONZ dotyczących biznesu i praw człowieka, które zostały zatwierdzone przez Radę Praw Człowieka w rezolucji 17/4 z 16 czerwca 2011 r., a znajdują się w aneksie do raportu Specjalnego Sprawozdawcy Sekretarza Generalnego ONZ ds. praw człowieka i korporacji międzynarodowych i innych podmiotów gospodarczych. Sądzę, że Wytyczne mogą być swoistym moralnym kompasem, tak potrzebnym w obliczu szeregu nowych wyzwań stawianych polskiemu biznesowi. Jednocześnie tym samym powinny być dla rządu, do którego należy dbanie o to, by w działalności gospodarczej nie dochodziło do naruszeń praw człowieka i przestrzegane były standardy prawne w tym zakresie. Ta, kolejna już publikacja, jasno pokazuje, że środowisko przedsiębiorców jest otwarte na wprowadzenie rozwiązań. Widzę gotowość nie tylko do dyskusji o narzuconych rozwiązaniach prawnych, ale także potrzebę samoregulacji, wyjścia z własną inicjatywą. Uwzględnianie praw człowieka w stra-

tegi oraz polityce firmy jest niezbędnym warunkiem zapobiegania ich naruszeniom.

Jednym z istotnych elementów programu „Biznes i Prawa Człowieka” było powołanie Koalicji Rzeczników Etyki. Koalicja, w ramach prac nad wdrażaniem drugiego filaru Wytycznych, podjęła działania, które w efekcie doprowadzić mają do samoregulacji biznesu poprzez wypracowanie jednolitego, efektywnego standardu zarządzania programami etycznymi w polskich instytucjach i przedsiębiorstwach. Samo bowiem przygotowanie kodeksu etycznego, nawet na najwyższym poziomie, nie zagwarantuje jego przestrzegania. Dokument poparty odpowiednią deklaracją musi zostać doposażony w adekwatny katalog narzędzi, umożliwiający jego realizację, a następnie ewaluację pozwalającą na ich rozwój. Komunikacja o istniejących standardach, wypracowanych rozwiązaniach i dobrych praktykach powinna odbywać się zarówno na zewnątrz jak i do wewnątrz organizacji.

Zarządzanie etyką dotyczy także, a może przede wszystkim, szczególnych pracodawców, jakimi są instytucje publiczne. W szczególności one powinny dbać o prawa człowieka w miejscu pracy, a standard zarządzania programem etycznym może okazać się kolejną z dobrych praktyk, wartych naśladowania. Sądzę, że moją misją i rolą będzie przyglądanie się, w jaki sposób kolejne standardy i deklaracje będą wdrażane, tak by w biznesie prawa człowieka były respektowane w jak najwyższym stopniu.